

طرح الزام دولت بہ اجرائی دیپلماسی اقتصادی

عنوان گزارش: طرح الزام دولت به اجرای دیپلماسی اقتصادی

انتشار: امور کمیسیون های تخصصی اتاق ایران

شماره گزارش: ۱۹۰۱۵۳

تابستان ۱۴۰۱

فهرست

- ۳..... کمیسیون توسعه پایدار، محیط زیست و آب
- ۳..... کمیسیون توسعه صادرات غیر نفتی
- ۴..... کمیسیون حمل و نقل و لجستیک
- ۴..... کمیسیون کسب و کار دانش بنیان
- ۴..... کمیسیون کشاورزی و صنایع وابسته
- ۴..... کمیسیون گردشگری و کسب و کارهای وابسته

کمیسیون توسعه پایدار، محیط زیست و آب

متن زیر به ذیل بند ۱ (راهبردهای میان‌مدت و بلندمدت تجارت خارجی) اضافه گردد:

- ایجاد بسترهای لازم برای تقویت همکاری‌های جنوب-جنوب
- ایجاد بسترهای لازم برای همگرایی و تقویت گروه‌بندی‌های منطقه‌ای از جمله اکو
- شناسایی ظرفیت‌های بین‌المللی برای استفاده موثر و انتقال دانش فنی در حفاظت از محیط‌زیست و توسعه پایدار از جمله صندوق اقلیم سبز (GCF)

کمیسیون توسعه صادرات غیر نفتی

- در بند الف، «سازوکارهای» اضافی است؛ هدف ارتقا دیپلماسی اقتصادی است و نه سازوکارهای آن.
- در این طرح در جزء ۲ بند الف دولت مکلف به ارائه نقشه راه دیپلماسی اقتصادی با توجه به مشکلات گمرکی، ترابری و ترانزیتی شده است. به نظر نمی‌رسد در این حوزه‌ها (بجز ترانزیت) مأموریتی بتوان برای این دستگاه احصا کرد.
- جزء ۲ بند ج در جزء ۱ بند ب مستتر است.
- جزء ۳ بند ج هرچند نکته درستی است لیکن در کدام نهاد کشور چنین رویکردی وجود دارد که در این بخش بخواهیم آنرا ساری و جاری کنیم.
- یکی از بازوهای اجرایی دستگاه دیپلماسی اقتصادی کشور در بازارهای هدف، رایزنان بازرگانی است، بنابراین تقویت آن هم به لحاظ پوشش بازارهای هدف و به جهت تعداد افراد حاضر در هر بازار الزامی است که کمتر مورد توجه قرار گرفته است.
- راهبری معاونت دیپلماسی اقتصادی در وزارت امور خارجه نیازمند تقویت متخصصینی در امور اقتصادی، مدیریتی و سیاسی است که کمتر بدان توجه شده است.
- اگر موضوعات اقتصادی در سیاست خارجی در اولویت نباشند، دیپلماسی اقتصادی نمی‌تواند در روابط سیاسی کشورها نقش ایفا کند از اینرو اجرای این طرح نیازمند اجماع در نظام حکمرانی کشور است. کشورهایی به دیپلماسی اقتصادی و استفاده از آن توجه می‌کنند که مساله توسعه اقتصادی به اولویت ملی آنها تبدیل شده باشد. زیرا تکوین دیپلماسی اقتصادی در مسیری شکل می‌گیرد که قبل از هر پیش شرطی اجماع و اراده سیاستمداران و سیاستگذاران برآن صورت گرفته باشد.
- ضرورت بعدی، اعتقاد راسخ به حضور بخش خصوصی در عرصه دیپلماسی است. بخش خصوصی مهم‌ترین بازیگر در عرصه دیپلماسی اقتصادی کشورها است؛ بنابراین ضروری است دولت دخالت خود را در اقتصاد کاهش داده و امور تولید و تجارت را به مردم واگذار کند و نظارت عالی برای ایجاد فضای کسب و کار مناسب و رقابت سالم داشته باشد. اعتقاد راسخ به این امر در کل نظام حکمرانی کشور بطور واقعی و عملی شکل گیرد.
- هر گونه برنامه‌ریزی یا تدوین استراتژی در این خصوص برای کسب امتیاز در صحنه رقابت اقتصاد بین‌الملل و روابط تجاری با سایر کشورها نیازمند طراحی سیاست صنعتی برای کشور و سیاست تجاری متناسب با آن و همچنین بکارگیری ابزار دیپلماسی اقتصادی برای دستیابی به اهداف سیاست صنعتی است. بنابراین لازم است هر چه سریع‌تر تدوین یک سیاست صنعتی منسجم برای کشور (که ظاهراً در دستور کار دولت قرار دارد) صورت پذیرد.
- طراحی مدل مطلوب دیپلماسی اقتصادی با استفاده از چارچوب‌های موافقت‌نامه دو و چند جانبه موجود میان کشور و شرکای تجاری (اشاره شده در بند ب ماده واحده این طرح) نیز بدون وجود چارچوب سیاست صنعتی کشور و یک استراتژی در این حوزه، دستیابی به اهداف مورد نظر را دشوار می‌سازد.

- مشارکت و حضور در زنجیره های ارزش جهانی و شبکه های تولید و تجارت جهانی بایستی از ضروریات و مهم ترین اهداف تدوین چارچوب دیپلماسی اقتصادی کشور باشد. معرفی ظرفیت ها و جذابیت های اقتصادی کشور و تلاش برای جذب سرمایه و انتقال فناوری و در نهایت توسعه و رفاه از اهداف دیپلماسی اقتصادی است که بایستی مدنظر قرار گیرد.

کمیسیون حمل و نقل و لجستیک

کلیات طرح، که در واقع لزوم ایجاد رویکردی برای تعامل با کشورهای همسایه، منطقه، ... به منظور بهره مندی بیشتر از ظرفیت های کشور از جمله گسترش ترانزیت از کشور، جذب گردشگران، توسعه صدور خدمات فنی مهندسی، ... است، در راستای اقتضایات کنونی کشور ارزیابی می شود، با این حال در رابطه با برخی محورهایی که نیازمند سرمایه گذاری دولتی و یا جذب سرمایه های داخلی و خارجی به ویژه برای تکمیل و توسعه زیرساخت ها است، می بایست واقعیت های موجود کشور از جمله؛ کسری فاحش بودجه عمومی و عمرانی، نبود انگیزه و مشوق برای جلب سرمایه گذاری های غیردولتی، و ... مورد توجه قرار گیرد.

کمیسیون کسب و کار دانش بنیان

فقدان نقش وزارت امور خارجه کشورمان مشهودمی باشد و باید بر نقش وزارت امور خارجه در همکاری های اقتصادی با سایر کشورها تاکید شود.

کمیسیون کشاورزی و صنایع وابسته

پیشنهاد می گردد یک بند به موارد مطرح شده در طرح با عنوان ذیل اضافه شود:

" توسعه و تقویت زیرساخت های اینترنتی و افزایش سرعت و پهنای باند اینترنت با توجه به دیجیتالیزه شدن تجارت جهانی و گسترش فناوری های نوین در تبادلات تجاری بین المللی "

کمیسیون گردشگری و کسب و کارهای وابسته

- در بند ۲-۴ عبارت اتصال شاهراه های ریلی و جاده ای کشور به مناطق مهم صنعتی و کشاورزی و گردشگری جایگزین گردد
- در بند ۲ عبارت " رفع موانع مربوط به پهلو گیری کشتی های تفریحی بزرگ (کروز) در بنادر مهم کشور " اضافه گردد
- در بند ۷-۲ عبارت همکاری با افراد و نهاد های بین المللی برای استفاده از فناوری ، تجربه و سرمایه ایشان در حوزه تجارت و ترانزیت و گردشگری جایگزین شود
- در بند ۱۰ عبارت ایجاد و اختیارات متمرکز برای تسهیل در فرآیند جذب و بکارگیری ریزنان بازرگانی و گردشگری در کشور های هدف صادراتی کشور بر اساس طرح سازمان توسعه تجارت و وزارت میراث جایگزین شود.
- در بند ب - ۱۰ عبارت در بخش اول اهم مزیت ها و اولویت های همکاری اقتصادی و تجاری و گردشگری با کشورهای همسایه و جایگزین شود

-در ماده ۴ عبارت توسعه اختیارات حقوقی، اقتصادی مبتنی بر مزیت های نسبی منطقه ای و بومی برای افزایش تعاملات تجاری و گردشگری و صادراتی مجدد ... جایگزین شود